

Zaborski, Zdzisław

Noty biograficzne

Przegląd Pruszkowski nr 2, 99-115

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NOTY BIOGRAFICZNE ^{*/}

Babiarz Stanisław, "Gerwazy", "Gniewosz", "Wysocki", kpt./mjr. st. st., 1900-1947, w listopadzie 1918 r. ochotniczo do W.P., do 5 p.p.leg., od 1925 r. szef kompanii c.k.m., w latach 1926-1928 ukończył Szkołę dla Podoficerów w Bydgoszczy. Od 1938r. oficer KOP W konspiracji od grudnia 1939 r. w SZP-AK w Warszawie, początkowo dca. III batalionu "Narew" 7 p.p.leg., a od 1942 r. dca. 7 p.p.leg. "Madagaskar", "Garłuch", "Gromada" i jednocześnie komendant VIII Samodzielnego Rejonu Okęcie (na pracach obwodu) Okręgu Warszawa AK pod pseudonimem "Wysocki", awansowany do stopnia majora. Walczył w Powstaniu Warszawskim pod pseudonimami "Gerwazy" potem "Wysocki". Warszawę opuścił z ludnością cywilną, ukrywał się w Ursusie i Piastowie. Po wojnie osiadł w Poznaniu, tam zmarł w 1947 r. Odznaczony Krzyżem Walecznych, Medalem Niepodległości i Warszawskim Krzyżem Powstańczym. *A.K.Kunert, Słownik biograficzny konspiracji warszawskiej, tom 2, str.29.*

Por. Józef Bialik "Biały",
"Administrator", "Przebóg"

Bialik Józef, "Biały", "Administrator", "Przebóg", por. st. st., 1907-1976, w W.P. w Szkole Podchorążych w Bydgoszczy, następnie w 25 p.p. w Piotrkowie Trybunalskim w stopniu ppor., we wrześniu 1939 r. dowodził kompanią w stopniu porucznika, uniknął niewoli sowieckiej. Od kwietnia 1940 r. w ZWZ, tworzył placówkę kadrową w Piastowie, w końcu 1940 r. oficer organizacyjny i szkoleniowo - operacyjny, o kryptonimie "Administrator", komendy pruszkowskiej placówki ZWZ (kryptonimem tym posługiwał się jako pseudonimem) oraz adiutant komendanta kpt. "Butryma" a potem kpt. "Pawła". W latach 1941-1942 instruktor klasy "A" Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty w Pruszkowie. Od marca 1942 r. dca. 5-jej kompanii pod pseudonimem "Przebóg" oraz

Grupy Specjalnej tej kompanii przeprowadzającej akcje likwidacyjne i zdobywania broni. Zagrożony aresztowaniem przeniesiony do IV Rejonu

^{*/} Na podstawie posiadanych dokumentów nie można było opracować not biograficznych wszystkich osób zaangażowanych w tworzeniu zrębów organizacji konspiracyjnych na terenie Pruszkowa i okolic. Zwracamy się niniejszym z prośbą do P.T. Czytelników o uzupełnienie tych danych w formie dokumentów bądź relacji.

na stanowisko oficera do spraw wyszkolenia wojskowego rejonu oraz do oddziału Dywersji ppor."Wilka" Mariana Brzezińskiego. Po wkroczeniu wojsk sowieckich aresztowany, oskarżony o ukrycie broni; skazany na karę śmierci zamienioną na więzienie, zwolniony z powodu choroby, zmarł w Bydgoszczy.

Chróścicki Tadeusz por.rez.od 1939 r. członek TAP, dowódca kadry pułkowej w Pruszkowie po kpt.J.Wolskim, aresztowany 20.09.1940, tortu-

Tadeusz Chruścicki (zdjęcie z obozu w Oświęcimiu)

rowany, w izolatce na Szucha, 5.04.1941 wywieziony do Oświęcimia, zastrzelony 10.06.1942 w czasie buntu w karnej kompanii. Jego syn Tadeusz Lucjan, łącznik i kolporter pism "Znak" i "Biuletynu Informacyjnego", aresztowany 17.10.1940, więziony na Pawiaku, wywieziony do Oświęcimia, 28.06.1942, uciekł z kompanii karnej 10.04.1942 (Z.Śliwicki, *Mel-dunek z Pawiaka, Wwa, 1974 r. str.244.*)

Maria Cichońska
"Karna", "Sylwestra"

Cichońska Maria, "Sylwestra", "Karna", ppor. PWK, 1899-1985, nauczycielka, ukończyła roczny kurs pogotowia sanitarnego PCK z praktyką szpitalną, we wrześniu 1939 r. siostra przełożona i chirurgiczna w szpitalu polowym u Sióstr Samarytanek przy ul.Szkolnej w Pruszkowie, od początku okupacji pracowała społecznie w Radzie Głównej Opiekuńczej (RGO), od 1941 r. w ZOR, od lutego 1942 r. komendantka organizacji kobiecej ZOR okręgu "Opole", na terenie

Pruszkowa, Piastowa, Ursusa i Raszyna, wyszkoliła 68 kobiet. Po scaleniu z AK na początku 1943 r., komendantka Wojskowej Służby Kobiet (WSK) VI Rejonu, referentka WSK w sztabie rejonu. W godzinie "W" było wyszkolonych i gotowych do pracy 465 kobiet w służbach sanitarnej, gospodarczej, łączności i wartowniczej. Od 6.08.1944 organizowała pomoc dla "Dulagu 121" i wysiedlonych z Warszawy. O wielkiej ilości organizacji niepodległościowych istniejących na terenie VI Rejonu, które zostały wcielone do AK, świadczy wykaz pochodzenia członkiń WSK w sprawozdaniu "Sylwestry": z ZOR - 67, Szare Szeregi (Bądź Gotów) - 12, Organizacja Wojskowa "Wyzwolenie" - 12, KOP - 23, Pogotowie Polek - 20, Pogotowie Gospodarcze - 21, ZPN - 7, KOB - 1, Polski Związek Powstańców (AK) - 5, Miecz i Pług - 3, TAP 1, NSZ-NOW - 1, "Dzien" - 1, "Szaniec" SN - 2, ZWZ - 14, łącznie 201 kobiet.

Ppor. Władysław Grabowski "Pobóg"

Grabowski Władysław, "Pobóg", sierż/ppor., 1902-1991 r. w harcerstwie, w 1917 r. w POW, 11 listopada 1918 r. rozbrajał Niemców w Pruszkowie, następnie na froncie Litewsko-Białoruskim, do 1924 r. w WP. W okresie międzywojennym sekretarz Związku Peowiaków w Pruszkowie, w 1939 r. w obronie Warszawy w Robotniczych Batalionach Obrony Stolicy dca plutonu, walczył na Woli. W 1939 r. organizuje pierwsze piątki organizacji niepodległościowej POW w Pruszkowie. Następnie objął dowództwo obwodu pruszkowskiego Gwardii Obrony Narodowej z komórkami w Piastowie, Ursusie, Włochach, Komorowie, Brwinowie i Nadarzynie. W 1943 r. po scaleniu z AK, referent administracyjno - gospodarczy kwater-

mistrzostwa VI Rejonu. W LWP do 1947 r., w stopniu kapitana, bardzo czynny społecznie, odznaczony Krzyżem Walecznych, Krzyżem Partyzanckim, Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz Oficerskim i Kawalerskim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski.

Horoszucha Ryszard, "Bojar", ppor. st. st. artylerii. Przed wojną w 28 p.a.c., oficer do specjalnych zleceń w sztabie IX Okręgu, podczas wojny samodzielny referat informacji DOK II. W konspiracji zca. dow. batalionu ZPN w Pruszkowie, potem w AK od 17.01.1942 referent wywiadu w sztabie VI Rejonu, kryptonim: "Inżynier". Pracownik Rejonowej Spółdz. Rolniczo Handlowej w Pruszkowie. Od 20.10.44 referent wywiadu i kontrwywia-

du w VII Obwodzie "Wrona", aresztowany 4.04.1945, zwolniony i zrehabilitowany w 1956r.

Kłosowicz Zbigniew, "Kleszcz", por. sł.st. saperów, 1908-, w 1928 r. ukończył gimnazjum W.Górskiego w Warszawie, w latach 1929 - 1930 w Szkole Podchorążych Rez. Piechoty w Zambrowie, potem w 80 p.p. w Słonimiu, w latach 1931 - 1934 w Szkole Podchorążych Inżynierii uzyskał stopień podporucznika, następnie służył w Batalionie Mostowym w Kazuniu, pełniąc funkcje dcy plutonu, dcy kompanii i adiutanta dcy batalionu mostowego. W kampanii wrześniowej w stopniu porucznika, dca Zmoryzowanej Kompanii Mostów Ciężkich, odbudowywał mosty na Wiśle w Brzuminie i na Bugu koło Uściługa. W konspiracji od stycznia 1940 r. dca batalionu ZPN, a następnie w ZWZ i AK, od 15.08.1943 dca wydzielonego plutonu sapersko - minerskiego. W godzinie "W" zaminował most drogowy w Pruszkowie, a wobec opuszczenia miasta przez powstańców udał się do lasów Sękocińskich. Od marca 1945 r. w LWP w 3 Brygadzie Pontonowo - Mostowej, szef II oddziału, adiutant dcy brygady, adiutant dcy Pułku Pontonowego i dca Kompanii Szkolnej. W 1947 r. kierownik budowy lotniska Bemowo w Warszawie, a następnie szef zaopatrzenia w Zarządzie Lotnisk. W 1953 r. zwolniony w stopniu podpułkownika, pracownik budownictwa przemysłowego. Odznaczony: Krzyżem Walecznych, Krzyżem Armii Krajowej, Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Krzyżem Partyzanckim, Kawalerskim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski i innymi.

Kowalski Stefan, "Zawrocki", "Jarocki", "Jaroń", por.rez.harcm., 1915-1979, harcerz 1-ej Pruszkowskiej Dr.Harcerskiej, od 1933 r. drużynowy 14 Mazowieckiej Drużyny Harcerskiej, w 1936 r. podharc mistrz, w latach 1934 - 1936 ochotnicza służba wojskowa w KOP. kapral rez., pracownik PKP w Warszawie. W 1939 r. dca plutonu w 13 p.p. w stopniu plutonowego, ranny pod Mławą, uniknął niewoli. W listopadzie zorganizował tajną drużynę harcerską, od 1942 r. komendant hufca Szarych Szeregów o kryptonimie "Zielon Dąb" obejmującego Pruszków, Piastów, Ursus, Włochy i Ożarów. Od 1941 r. dca., przez siebie utworzonego ze starszych harcerzy, plutonu ZWZ i Grupy Specjalnej z harcerskich "Grup Szturmowych", z którą uczestniczy w akcjach dywersyjnych. W 1943 r. ukończył Harcerską Szkołę Podchorążych Rezerwy "Agrikolę", na kolei łącznik akcji "N" Szarych Szeregów, spalony na swym terenie, skierowany do oddziałów leśnych, a następnie do szefostwa uzbrojenia KG AK. W Powstaniu Warszawskim dca. 2 kompanii zgrupowania "Leśnik" na szlaku bojowym Wola, Sądy Grodzkie, Muranów, Stawki, Starówka, PWPW, Śródmieście, Czerniaków, Ranny jako dowodzący osłoną na terenie PWPW. Awansowany do st. porucznika. Po powstaniu w obozach w Sandbostel i Lubece.

Po powrocie do kraju w 1947 r. włączył się w nurt odbudowy kraju, działał w harcerstwie w Pruszkowie, w Kręgu Instruktorskim Kw.Gł ZHP, w Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Społecznym, Klubie Turystyczno - Krajoznawczym "Varsovia" i ZBOWiD. Odznaczony: Krzyżem Virtuti Militari 5 klasy, dwukrotnie Krzyżem Walecznych, Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Krzyżem Partyzanckim, Kawalerskim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski i innymi.

Por. (kpt.) Marian Krawczyk "Janos"

"Kordian". Po wcieleniu do AK dca 10 kompanii VI Rejonu VII Obwodu "Obroża", prowadził nasłuch radiowy, był specjalistą od odczytywania niemieckich szyfrów wojskowych. W październiku 1944 objął dowództwo III batalionu VI Rejonu. W lutym 1945 r. wywieziony na Ural, wrócił we wrześniu 1947 r., pracował w Kuratorium Szkolnym przy opracowywaniu programów i poradników metodycznych. Odznaczony: Krzyżem Walecznych, Krzyżem Partyzanckim, Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Krzyżem Zasługi z Mieczami, Oficerskim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Krzyżak Kazimierz, "Bronisław", "Kalwin", "Klient", ppłk mgr inż., 1897 - 1985, żołnierz Legionów Polskich, w 1918-1921 r. w Wojsku Polskim, w 1931 r. awansowany do stopnia kapitana rezerwy. Od grudnia 1940 r. komendant VII Obwodu Warszawa-Powiat. Obwód do czerwca 1942 r. wchodził w skład Okręgu Warszawa Województwo, a potem Okręgu Warszawskiego i miał następujące kryptonimy: "47", "Obroża", "Koleba" i

"XXVII". Od 1 sierpnia 1944 w Powstaniu Warszawskim na stanowisku przy ul. Hożej 51, a po upadku powstania w obozie jenieckim. Przed wybuchem wojny pracownik Izby Rolniczej w Warszawie, po wojnie na emigracji.

Kpt. Jerzy Małachowski "Nałęcz"

pracował w Instytucie Chemii Fizycznej PAN. Odznaczony: Krzyżem Walecznych, Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Krzyżem Partyzanckim, Medalem za Warszawę, Medalem Zwycięstwa i Wolności.

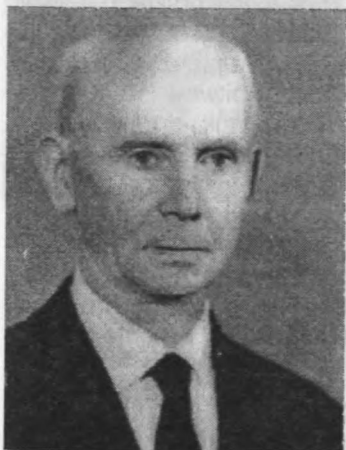
Małachowski Jerzy vel Jerzy Gajdajenko, "Nałęcz", "Następny", kpt. sł. st. art., 1906 - 1966, w W.P. w 9-tym pułku artylerii lekkiej w Wilnie, we wrześniu 1939 r. porucznik, dowódca baterii w Grupie Operacyjnej gen. Fr. Kleeberga, uniknął niewoli niemieckiej. Od maja 1940 r. w ZWZ zorganizował 4 kompanię "Sękocin-Las" VI Rejonu ZWZ - AK, komendant placówki na terenie Raszyna, Sękocina, Magdalenki i Janek. W latach 1942/43, instruktor kursu klasy "B", Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty, od lutego 1943 r. do września 1943 r. referent dywersji bojowej "Egzekutor" w sztabie VI Rejonu. Dowódca 4 kompanii, awansowany do stopnia kapitana, w powstaniu walczył na terenie lasów Sękocińskich, od września 1944 r. ponownie w sztabie rejonu. Po wojnie pra-

Janina Młodzińska "Teresa"

Młodzińska z domu Poszwińska, Janina, "Teresa", por., 1897-1980, nauczycielka w Charkowie i w Pruszkowie w szkole im. J. Piłsudskiego, przeszkolenie wojskowe w Przysposobieniu Wojskowym Kobiet, działacz społeczny w akcjach oświatowych dla młodzieży robotniczej, koloniach i półkoloniach, w czasie okupacji w tajnym nauczaniu. Od marca 1940 r. komendantka organizacji kobiecej ZOR rejonu Pruszków, następnie służby kobiet w Komendzie I Okręgu ZOR - Mazowsze, od marca 1942 r. inspektor do spraw wyszkolenia dla części lewo-brzeżnej powiatu warszawskiego w sztabie VII Obwodu AK o kryptonimie "Bona", organi-

zatorka Wojskowej Służby Kobiet (WSK): służby sanitarnej, gospodarczo - administracyjnej, łączności i wartowniczej. W czasie powstania w akcji pomocy sanitarnej i żywnościowej dla "Dulagu 121". Od października 1944 r. szef WSK w Obwodzie Warszawskim "Wrona". W 1945-1946 r. wywieziona do łagru "Jajwa" za Uralem, po przejściu w stan spoczynku w 1966 r. pracowała w Komisji Historii Kobiet Uczestniczek Walki o Niepodległość. Odznaczona: Krzyżem Walecznych, Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Partyzanckim, Złotym Krzyżem Zasługi.

Mjr Stefan Murawski "Ostoja"

Murawski Stefan, "Ostoja", mjr w st. sp./ppłk., 1982-, podporucznik w wojsku rosyjskim, w 1918 r. w Armii Polskiej we Francji, przybył do Polski z gen.J.Hallerem. W latach 1919-1920 w W.P. walczył na kresach wschodnich, awansowany na majora, do 1921 roku w kwatermistrzostwie 18 p. artylerii ciężkiej. Urzędnik. Od 1939 r. w konspiracji, a w końcu 1941 r. kwatermistrz ośrodka ZWZ w Pruszkowie, potem w sztabie VI Rejonu. Awansowany w 1944 r. do stopnia podpułkownika. W czasie powstania zaopatrzał oddziały leśne, dwukrotnie aresztowany uciekł i ukrywał się, we wrześniu przeniesiony do rezerwy. Odznaczony: Krzyżem Walecznych, Krzyżem Partyzanckim, Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Ppor. Tadeusz Nowicki "Orlik"

Nowicki Tadeusz, "Orlik", ppor./por., 1920, w 1938 ukończył lic.T.Zana w Pruszkowie, był drużynowym 14 Mazowieckiej Drużyny Harcerskiej, ukończył Szkołę Podchorążych Lotnictwa w stopniu kaprala pchor., w 1939 r. w obronie Warszawy, adiutant d-cy Lotniczego Batalionu. Od października 1939 r. w SZP-ZWZ-AK dca plutonu 7 p.p.leg. "Madagaskar" - "Garłuch" w VIII Samodzielnym Rejonie Okęcie pod dow. kpt.St.Babiarza "Wysockiego", a od wiosny 1942 r. dca 3 kompanii, obejmujący teren Pruszoła i Piastowa, w I batalionie 7 p.p.leg.AK. Przeprowadzał akcje zbrojne i likwidacyjne, zdobywał broń, utworzył odzia-

tek partyzancki w Puszczy Kampinoskiej dla "spalonych" żołnierzy. W czerwcu 1944 r. "Orlik", wraz ze swymi ludźmi z Pruszkowa, został przeniesiony do VI Rejonu i podporządkowany komendantowi mjr.E.Krzywdzie-Rzewuskiemu "Pawłowi" jako Oddział Specjalny. W powstaniu rozpoczął akcję na Ostoi w Pruszkowie potem walczył w Lasach Sękocińskich, Lasach Chojnowskich, w Paszkowie, po czym przeprowadził swój oddział do Kampinosu i od 17.08.44 walczył w "Grupie Kampinos", najpierw w batalionie mjr.Wł.Starzyka "Korwina", a od 7.09.44 jego pluton wcielony został do Lotniczej Kompanii Specjalnej por.Tadeusza Gaworskiego "Lawy", brał udział we wszystkich jej brawurowych wypadach. 29.09.44 na czele kolumny "Grupy Kampinos" dotarł pod Jaktorów, unikając bitwy przedarł się do lasów Brudzewickich, staczając całodzienną bitwę z obławą niemiecką. "Orlik" przejął od rannego "Lawy" dowództwo kompanii i doprowadził ją do Zgrupowania Radomskiego w Koneckim, a po jego rozwiązaniu 8.10.44 przeprowadził szczęśliwie do Pruszkowa swój pluton, ukrywając broń, przeszedł do konspiracji. Objął dowództwo kompanii lotniczej Kedywu AK. Awansowany na porucznika, odznaczony dwukrotnie Krzyżem Walecznych, Warszawskim Krzyżem Powstańcym, Krzyżem Armii Krajowej, Medalem Wojska Polskiego. Aresztowany 13.II.48 r. za ukrycie broni powstańczej, zwolniony w 1956 r. zrehabilitowany w 1957 r. Pracuje jako inżynier w Wiedniu. *(wg jego własnej relacji)*

Oracz Eugeniusz, "Marek", por.rez., 1902-1944, w 1929 r. ukończył Szkołę Podchorążych Piechoty w Śremie, służył w 18 p.p. W 1939 r. w stopniu porucznika walczył pod Kutnem, uniknął niewoli; w konspiracji w Pruszkowskim Oddziale Wojskowym, od stycznia 1941 r. przekształconym w kompanię detaszowaną 2 pułku Polskich Wojsk Unijnych. Od października 1942 r., z chwilą wcielenia do AK, zostaje dowódcą plutonu karabinów maszynowych przekształconego w 11 kompanię VI km Rejonu, gromadził ciężką broń. Wykładowca w Szkole Podchorążych, jednocześnie sekretarz Miejskiego Komitetu Samopomocy Społecznej w Pruszkowie oraz w zarządzie RGO, aresztowany w nocy z 2 na 3 czerwca 1944 r. razem z innymi ze swego oddziału, osadzony na Pawiaku, 21.07.1944 po buncie na Pawiaku stracony na terenie "Gęsiówki".

Ornowski Henryk Stefan, "Stary", ppłk., ur.19.11.1870 w Mławie, zmarł w Pruszkowie 27.5.1949, mgr farmacji, ppłk. WP, prezes POW w Pruszkowie, kawaler Krzyża Niepodległości z Mieczami.

Palusiak Tadeusz, "Konstanty Jasiński", "Kostek", sierż. rez. ppor.cz.wojny, 1914-1944, od połowy 1940 r. w konspiracji w organizacji wojskowej "Pobudka", potem dca 28 osobowego oddziału dywersyjnego

Ppor. Tadeusz Palusiak "Kostek".
"Konstanty Jasiński"

Stanisław Piątkowski ppor. rezerwy
"Józef"

w "Oddziale Walerego - Anatola" Związku Odwetu ZWZ i Kedywu K.Gł.AK. Od marca 1944 r. w batalionie "Miotła". Podlegała mu również 44 osobowa grupa plut.K.Jackowskiego "Hawelana", "Torpedy" z Ursusa. Brał udział w akcjach likwidacyjnych i sabotażowo - dywersyjnych. W Powstaniu Warszawskim walczył na Woli, Stawkach, Starym Mieście i Czerniakowie. Ranny 2.08.44., zaginął we wrześniu na Czerniakowie. Odznaczony rozkazem gen."Bora" - Komorowskiego z 18.08.44 Krzyżem Virtuti Militari 5 klasy. 2.09.44 awansowany do st.ppor. czasu wojny za walki na Woli.

Piątkowski Stanisław, "Józef", ppor. rez., 1892 - 1969. Od 1914 r. w Legionach Polskich w 1 p.p., a potem 2 p.uł. Od lipca 1920 do 1921 r. w wojnie bolszewickiej w 1 p. szwoleżerów, w 1929 r. ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty otrzymując stopień podporucznika rez., nauczyciel szkoły powszechnej im.M.Konopnickiej w Pruszkowie. Od listopada 1939 r. w ZOR, organizator kompanii ZOR na Żbikowie, szef uzbrojenia rejonu ZOR, instruktor szkoły podchorążych i podoficerskiej, w końcu 1941 r. dowództwo kompanii zdał ppor. J.Sobockiemu "Korabowi" zostając szefem tej (ósmej) kompanii, która podporządkowana została AK. W powstaniu w lasach Sękocińskich. W 1945 wywieziony za Ural. Odznaczony: Krzyżem Niepodległości,

Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Rzewuski - Krzywda Edmund Aleksander, "Siwy", "Paweł", kpt./mjr/ppłk., ur.5.01.1897 r. w Sosnowcu, zm.4.09.1954 r. w Gliwicach. W 1915 r. w wojsku rosyjskim, 1917 w I Polskim Korpusie Wschodnim, w 1918 w POW, w wojnie bolszewickiej w 42 p.p. Ziemi Białostockiej, odzna-

Kpt. (mjr, ppłk) Edmund Aleksander Rzewuski - Krzywdą "Pawel", "Sivvy"

czony Krzyżem Walecznych. Od 1920 w Szkole Oficerskiej w Bydgoszczy, potem w 6 p.p. leg. w Wilnie w st.kapitana i w brygadzie KOP w Grodnie. W 1939 uniknął niewoli, w konspiracji w Białymstoku i Pruszkowie. Od maja 1941 komendant ZWZ Ośrodka Pruszkowskiego, a następnie VI Rejonu "Helenów" AK. Dobry konspirator i organizator struktur wojskowych, awansowany do stopnia majora w 1943. W powstaniu dca zgrupowania VI Rej. w Lasach Sękocińskich, organizator pomocy warszawiakom w "Dulagu 121". Od 13.10.1944 komendant Obwodu "Wrona", od 11.1944 szef sztabu Okręgu Piotrkowskiego "Barka" ps."Mucha". W 1945 r. aresztowany przez NKWD, więzień Rawicza. Odznaczony: Krzyżem Virtuti Militari 5 klasy, Krzyżem Walecznych, Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Krzyżem Armii Krajowej, Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921 i innymi.

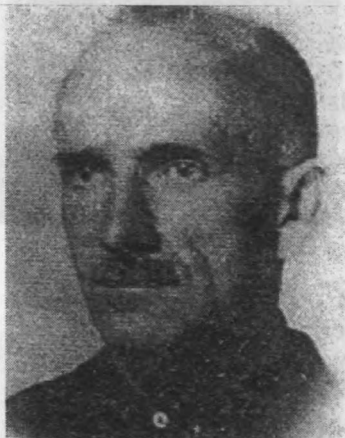

Por (ppłk) Jan Sadowski "Suzin", "Horacy"

Sadowski Jan, "Suzin", "Horacy", por. rez. ur.w 1912, pracownik umysłowy, harcmistrz - instruktor harcerski; w W.P. od 1933 r. w 76 p.p. w Grodnie, potem w 36 p.p. Legii Akademickiej w Warszawie. W kampanii wrześniowej w stopniu podporucznika w brygadzie KOP Armii "Kraków" walczył na szlaku bojowym od Myślenic do Tarnowa, uniknąwszy niewoli powrócił do Piastowa. Od października 1939 r. w SZP i ZOR tworzył placówkę w Piastowie o kryptonimie "Jowisz"; po nawiązaniu współpracy z komendantem ZWZ, kpt."Butrymem", w 1941 r. organizuje kompanię, która otrzymała potem nr 7. Tworzy szkoły podoficerskie i partyzanta; w 1942 r. z zespołem ludzi 7 kompanii uruchomił produkcję polskich Stenów w fabryce K.Jarnuszkiewicza w Warszawie.

15.09.44 przeniesiony do rezerwy w dyspozycji dcy rejonu. Awansowany

na porucznika w 1941 r., na kapitana w 1944 r., majora w 1972 r. i podpułkownika w 1992 r. Odznaczony: Krzyżem Virtuti Militari 5 klasy, Krzyżem Walecznych, Krzyżem Armii Krajowej, Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Medalem za Wojnę Obronną 1939, Komandorią oraz Oficerskim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi i innymi.

Ppor. Seweryn Skowroński "Arciszewski", "Walery", "Anatol", "Lilpop"

Wchodząc do Powstania Warszawskiego "Oddział Anatola" liczył 302 żołnierzy, walczył w ramach zgrupowania "Radosława" na Woli, Stawkach, Starym Mieście i Czerniakowie. Kontuzjowany w czasie bombardowania na Starym Mieście. Po kapitulacji w konspiracji z płk. "Radosławem". Zginął w maju 1945 r. w niewyjaśnionych okolicznościach.

Sobczyk Antoni vel Jaromir Wysocki, "Tadeusz", "Jaromir", ur.1905, kpt. śl. st. Od 1926 r. w Wojsku Polskim, w Szkole Podchorążych Rezerwy w Tomaszowie, w 64 p.p. w Grudziądzu, od 1935 r. w stopniu porucznika, we wrześniu 1939 r. dca komp. w Samodzielnej Grupie Operacyjnej "Polesie" gen.Fr.Kleeberga. Wyróżnił się w walkach pod Wytocznem k.Trawnik; po kapitulacji uchylił się od niewoli. Po przybyciu do Pruszkowa w 1939 r. z Związku Czynu Zbrojnego Powstańców Niepodległościowych (ZCzZPN) pod pseudonimem "Jaskier" jako oficer szkoleniowy. W kwietniu 1940 w ZWZ, w końcu 1940 dca kompanii PPS i II batalionu, w 1941 w komendzie placówki "Piechocin" jako oficer szkoleniowo - taktyczny, następnie adiutant komendanta kpt. St.Turno - Ornowskiego, a potem kpt.Edmunda Rzewuskiego "Pawła". Prowadził szkołę podoficerską, opracowywał pro-

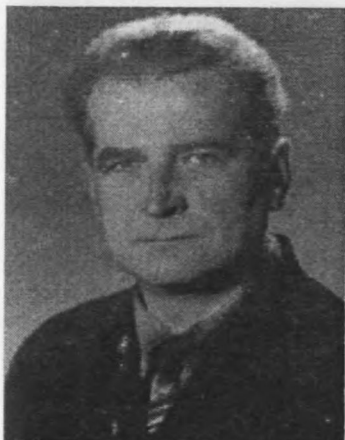
Kpt. Antoni Sobczyk "Jaromir"

gramy szkoleniowe i zadania na godzinę "W". ubezpieczał radiostację KG AK "grającą" w jego domu, przy czym zlikwidował Niemca z goniometrem. W powstaniu ze sztabem w Lesie Sękocińskim. Od października 1944 r. szef sztabu Obwodu Warszawskiego o kryptonimie "Wrona"; w styczniu 1945 r. na ochotnika wstąpił do LWP z przydziałem do Poznania. Od 1946 do 1950 r. w DOW w dziale wyszkolenia bojowego. Odznaczony: Krzyżem Partyzanckim, Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Złotym Krzyżem Zasługi.

Sobczyk Ignacy, "Włodzimierz". sierż. P.P. ur.1896 -, w latach 1915 - 1918 w Polskiej Organizacji Wojskowej, brał czynny udział w rozbrajaniu Niemców w Pruszkowie, od kwietnia 1940 r. w ZWZ, referent organizacyjny komendy placówki; od 1941 roku kierownik bazy kolportażu prasy i łączności o kryptonimie "24/VI", "Gospodyni", pełnił jednocześnie nadzór nad siecią lokali kontaktowych, dca pruszkowskiego plutonu WSOP o kryptonimie "Grunwald". W 1943 r. awansowany do stopnia sierżanta rez., ranny 2.11.1944 r. Odznaczony: Krzyżem POW, Krzyżem Legionów, Medalem Niepodległości, Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Sobocki Jan, "Korab", ppor. ur.1908-, absolwent Szkoły Głównej Handlowej, ekspert do spraw wełny Polskiej Izby Handlu Zagranicznego; w 1933 ukończył Szkołę Podchorążych piechoty w Zambrowie, od listopada 1939 r. w ZOR, od końca 1941 dowódca 8 kompanii, od 1944 r. adiutant dcy III batalionu, potem komendanta VI Rejonu mjr.Wł.Wrotniaka "Dotrzeba". Odznaczony: Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Studziński Bolesław, "Bogdan Nitecki", mjr. 1892 - 1940. Od 1914 r. w Legionach Polskich, od 1917 r. w POW, od 1918 r. w WP, ostatnio zastępca szefa Urzędu Wychowania i Przeszkolenia Wojskowego przy dowództwie Korpusu Ochrony Pogranicza, członek władz Związku Peowików, w konspiracji współzałożyciel i komendant KOP (A.K.Kunert, *Ilustrowany Przewodnik... W-wa, 1996*).

Ppor. Wiesław Aleksy Szymborski
"Skrzypek"

Szymborski Wiesław Aleksy, "Skrzypek", ppor.rez., 1912-1992, absolwent gimn.T.Zana, pracownik "Avii", od października 1939 w ZOR, twórca plutonu ZOR w Pruszkowie, po wcieleniu do AK utworzył 9 kompanię złożoną z trzech plutonów; W połowie 1943 r. kompanię zdał ppor.Wł.Wojciechowskiemu i został przeniesiony do Kompanii Ośłonowej Wojskowych Zakładów Wydawniczych "Chwaty" w Warszawie, którą dowodził do końca powstania. W 1945 r. powołany do wojska, w 1952 ukończył politechnikę i pracował w Pruszkowie.

Dr Zygmunt Śliwicki

Śliwicki Zygmunt (1903-1982), ukończył U.W. w 1930 r., lekarz Ubezpieczalni Społecznej w Pruszkowie, w kampanii 1939 r. lekarz 44 p.p. W TAP bliski współpracownik J.Włodarkiewicza, aresztowany 26.09.1940 r., lekarz w szpitalu więziennym na Pawiaku; 17 razy wycofywany z transportów do obozów, członek komórki więziennej AK, zwolniony z Pawiaka przed powstaniem.

Turno-Ornowski Stefan, "Butrym", "Sławomir", "Babinicz", kpt. st. st. Straży Granicznej; w 1918 r. w POW rozbraja Niemców w Pruszkowie. Wojskowy w służbie zawodowej. W 1925 r. jako porucznik, w 1935 r. awansowany na kapitana. Od 1939 r. w S.Z.P. w Pruszkowie, od kwietnia 1940 r. komendant ośrodka ZWZ w Pruszkowie, tworzył zręby komendy placówki Pruszkowskiej i oddziały w terenie. W maju 1941 r. komendę przekazał kpt.E.Rzewuskiemu, pozostając w dyspozycji komendanta obwodu "Obroża". W 1943 przeszedł do PAL na funkcje komendanta w stopniu majora na terenie od Włoch do Grodziska. Po wojnie burmistrz miasta Lwówek.

Ppor. rezerwy Władysław Więch
"Roman"

Więch Władysław vel Bronisław Langiewicz, "Roman", ppor. rez., 1910-1986, od marca 1940 r. w SZP-ZWZ, organizator placówki ZWZ "Rybitwa" w Żbikowie. Po reorganizacji na przełomie 1941/42 r. dca 2 kompanii, ukrywał się poszukiwany przez Gestapo. W czasie powstania na terenie Pruszkowa, w końcu 1944 r. wstąpił do PAL; od marca 1945 do 1962 r. w wojsku początkowo w stopniu porucznika, awansowany do pułkownika. Odznaczenia: Krzyż Armii Krajowej, Krzyż Partyzancki, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi.

Mjr (pplk) Jan Włodarkiewicz "Jan
Drawicz", "Odważny"

Włodarkiewicz Jan, "Jan Drawicz", "Odważny", mjr/ppłk., ur.28.05.1900 r. w Warszawie, zm.18.03.1942 r. we Lwowie, Od 1915 r. w Polskiej Organizacji Wojskowej, w 1918 r. w Wojsku Polskim w 27 p.u., oficer sztabu Brygady Kawalerii "Baranowicze", instruktor w Centrum Wyszkożenia Kawalerii w Grudziądzu, następnie w Oddz. II Sztabu Głównego oficer Wydziału Specjalnego (dywersji pozafrontowej). W kampanii wrześniowej 1939 dowódca improwowanego szwadronu kawalerii walczącego aż do 15.10.1939 r. W konspiracji założyciel i komendant TAP, członek redakcji "Znaku" i "Biuletynu Żołnierskiego", współzałożyciel Konfederacji Narodu, od grudnia 1940 dca Wojskowych Oddziałów Skonfederowa-

nych, od stycznia 1941 r. komendant nacz. Konfederacji Zbrojnej. Po wcieleniu do ZWZ we wrześniu 1941, komendant "Wachlarza". Zmarł w niewyjaśnionych okolicznościach we Lwowie.

Ppor. Władysław Wojciechowski
"Wyrwa"

Kpt. Józef Wolski "Jacek"

Wrotniak Władysław "Bogusław", "Dotrzeb", "Mariański", mjr/ppłk., ur.21.3.1905 r. w Łopatkach, zm. 2.1997 r. w Puławach, absolwent Korpusu Kadetów we Lwowie z 1926 r., i Oficerskiej Szkoły Artylerii w Toruniu (1928 r.). W służbie czynnej do 1939 r., ostatnio we Włodzimierzu Wołyńskim w stopniu kapitana. W kampanii wrześniowej w Borach Tucholskich w ramach Armii Pomorze; 3.09.1939 r. ciężko ranny, wzięty do niewoli, leczony w szpitalach niemieckich i w Szpitalu Ujazdowskim. We wrześniu 1941 r. wstąpił do ZOR jako komendant obwodu ZOR powiatu Błońskiego "Lwów" pod pseudonimem "Mariański". Od listopada 1942 r. komendant II

Wojciechowski Władysław, "Wyrwa", ppor. rez. saperów kolejowych, 1905-1977, technik kolejowy; 22 lata pracy na kolei, podporucznik po Szkole Podchorążych w Skierniewicach. W 1939 r. w obronie Warszawy, od października w pierwszej piątce ZOR. Pod koniec 1942 r. w AK jako dowódca plutonu w 1943 r. dowódca 9 kompanii. W powstaniu w Lasach Sękocińskich; potem organizuje pomoc dla obozu "Dulag 121".

Wolski Józef, "Jacek", kpt., 1903-1942. W wojsku w 32 p.p. jako wykładowca w Korpusie Kadetów we Lwowie. Od 1939 r. w TAP w Pruszkowie, przez krótki czas komendant organizowanego pułku TAP w Pruszkowie, aresztowany we wrześniu 1940 r. przechodził ciężkie przesłuchania. Funkcyjny w szpitalu, w więziennej siatce łączności; rozstrzelany w Magdalence. W czasie egzekucji wznosił okrzyk: "Niech żyje Polska" (*Z.Śliwicki, Meldunek z Pawiaka, W-wa, 1974 r. str.393.*)

Mjr Władysław Wrotniak "Dotrzeb",
"Bogusław", "Mariański"

Okręgu ZOR - "Kozorow" pod pseudonimem "Bogusław". W lipcu 1943 r. przekazał II Okręg ZOR komendantowi Okręgu Warszawa AK "Drapacz" płk.A.Chrusićielowi "Monterowi". Przejął Rejon ZOR na terenie pruszkowskim, przekazany wkrótce komendantowi VI Rejonu AK "Helenów" w Pruszkowie kpt. Edmundowi Krzywdzie - Rzewuskiemu "Pawłowi". Został komendantem III batalionu pod pseudonimem "Dotrzeb". W 1944 awansowany do stopnia majora. W dniu 20.10.1944 r. mianowany komendantem VI Rejonu "Helenów".

Por. (kpt.) Tadeusz Żencyzkowski
"Władysław" "Kania", "Kowalik"

Żencyzkowski Tadeusz, "Władysław", "Kania", "Kowalik" por./kpt.rez., ur.1907 r., zm.1997 r w Londynie. Prawnik, od 1936 r. w Ministerstwie Sprawiedliwości, radca w Ministerstwie Skarbu. Od 1922 r. działacz Związku Strzeleckiego w Pruszkowie; w latach 1928-1932 w Związku Polskiej Młodzieży Demokratycznej, prezes Rady Naczelnej Związku Młodych Prawników. Założyciel i redaktor "Podchorążego", redaktor "Strzelca". Od 1937 r. szef Oddziału VI - propagandy sztabu OZN. Od 1938 najmłodszy poseł do Sejmu RP. W kampanii wrześniowej dowódca plutonu 21 p.p. "Dzieci Warszawy". W konspiracji założyciel i przewodniczący ZOR, jednocześnie w Biurze Informacji i Propagandy KG ZWZ - AK, kierownik Podwydziału "N" i Podwydziału "Antyk". W Powstaniu Warszawskim szef Wydziału Propagandy. Od 1945 r. na uchodźstwie, redaktor, a następnie wicedyrektor, Rozgłośni Polskiego Radia "Wolna Europa" (wg A.K.Kunert, *Ilustrowany przewodnik po Polsce Podziemnej*).

Aleksander Żytkiewicz
"Albin" "Jastrzębski"

Żytkiewicz Aleksander, "Albin", "Jastrzębski", 1903-1982, por.rez. elew Korpusu Kadetów we Lwowie, ochotnik WP w 1920 r. W 1921 w III Powstaniu Śląskim; w czasie 1923-1925 w wojsku.. Od 1925 r. student historii na UW. W kampanii wrześniowej oficer łączności pułku artylerii; od stycznia 1940 r. w TAP w Pruszkowie. następnie w 1941 r. komendant powiatu - II Okręgu jako "Albin Jastrzębski". Od września 1941 r. w "Wachlarzu", szef oddz. V sztabu (łączności) w stopniu kapitana pod pseudonimem "Morawski".

Sprostowanie

do artykułu "Firma z tradycją - St.Majewski", zawartego w nr 1/1998 "Przeglądu Pruszkowskiego".

Na str.31

- wiersz 19, jest: 12. "Góral" - Wojciech Groblewski /X.1943/,

winno być: 12. "Góral" - Andrzej Groblewski /ojciec, X.1943/

- wiersz 20, jest: 13."Kubuś" - Mieczysław Groblewski /VIII.1944/,

winno być: "Kubuś" - Wojciech Groblewski /syn. VIII,1944/.

Jednocześnie dziękujemy kol.Mieczysławowi Groblewskiemu z plutonu "Orlików" Grupy Kampinos za przekazanie nam informacji umożliwiającej prawidłowe podanie składu osobowego plutonu 1721.

Redakcja

Uzupełnienie

W numerze 1/1998 naszego czasopisma nie podano przez niedopatrzenie, że wszystkie zdjęcia związane z historią Fabryki "St.Majewski i S-ka" pochodzą z archiwum rodziny pp. Zaborskich, udostępnione przez mgr.inż.Zdzisława Zaborskiego. Za niedopatrzenie przepraszamy.

Redakcja